

Неочекивани и необични догађаји у арапском свету који су потресали Северну Африку и цео Блиски исток током читаве 2011. године оставили су многе светске медије, али и велике светске силе у недоумици. Арапско пролеће, које се попут бујице излило на улице највећих арапских градова и даље изазива опрез и nelaгоду како на Западу, тако и на Истоку. Шта се заиста десило у овом турском и нафтом пребогатом региону? Како је заправо све почело и ко је покренуо ову лавину догађаја?

Прве демонстрације и немири у Тунису ничим нису наговештавали драматичан развој догађаја у тој земљи, а још мање ланчане детонације незадовољства у целом региону. Египат, Либија, Саудијска Арабија, Јемен, Бахреин па и Сирија, захваћени су масовним демонстрацијама без преседана у последњих неколико деценија. Постоји неколико теорија о томе ко или шта је подстакло толике масе широм региона на тако драматичне протесте. Неки аутори сматрају да су најодговорније стране (западне) обавештајне службе, а други верују у спонтано окупљање народа, посебно младих, као „вапај за демократским променама“. Права истина садржи елементе обе теорије, а као главни актер и вероватно једини победник појављује се протеклих деценија помало заборављено Муслиманско братство.

Овај исламски покрет је основао Хасан ел-Бана 1928. године у Египту. Основни програм покрета се базира на такозваном политичком исламу, а уз мање измене је и дан данас актуелан. По овом програму, најидеалнији друштвени и политички поредак је онај заснован на Курану, а основни циљ је исламска империја (калифат) која би се протезала од Шпаније до Индонезије. Важно место у том програму заузима борба против колонијализма и борба за социјалну правду, елиминацију сиромаштва и корупције, али и за политичке слободе у мери у којој их Куран дозвољава: „Алах је наш циљ, Куран је наш устав, пророк Мухамед је наш вођа, џихад је наш пут, смрт у служби Алаха је наша највиша тежња“. Изузетан раст популарности овог покрета после другог светског рата је натерао западне колонијалне силе да учине све како би елиминисале или бар смањиле утицај овог покрета. Припадници Муслиманског братства су деценијама трпели „непријатности“ у виду малтретирања, хапшења па чак мучења и убистава од стране локалних ауторитарних режима, најчешће постављених и подржаних од стране тих истих некадашњих колонијалних сила. У многим арапским земљама братство се повукло у илегалу, бавећи се углавном политичким и хуманитарним радом и чекајући свој тренутак. Тај тренутак је освануо у Тунису, 17. децембра 2010. године, а кулминирао је одласком са власти тамошњег диктатора Бен Алија и почетком вишемесечних масовних демонстрација у Египту.

Вашингтон је годинама заговарао идеју о демократизацији арапског света по угледу на САД и ЕУ, надајући се да ће на тај начин сачувати утицај над земљама у којима су владали „пријатељски диктатори“, а можда га и проширити на „отпадничке државе“ у региону. У циљу „ширења западних демократских вредности“, вршен је снажан притисак на тадашњег египатског председника Мубарака да дозволи деловање неких невладиних организација на територији једне од стратешки најважнијих држава Блиског истока. Те невладине организације су имале важну улогу у покушају каналисања незадовољства маса и наметања „човека од поверења“ као лидера демонстрација. После неуспеха промовисања Мухамеда ел-Барадеја за вођу демонстраната, Вашингтон је пружио максималну помоћ египатским оружаним снагама у циљу амортизовања народног незадовољства и добијања у времену, како би се спречио долазак на власт припадника Муслиманског братства и како би се сачувала контрола над Египтом и у наредном периоду. Тај задатак је само делимично спроведен. После вишестраначких избора, у Египту је на власт дошла Странка слободе и правде, а у Тунису Партија ренесансе. Обе странке су политичко крило Муслиманског братства. Генерали оружаних снага обеју земаља су и даље под веома снажним утицајем Вашингтона, али је питање колико ће то потрајати. Поучено ранијим искуствима, Муслиманско братство пажљиво вуче политичке потезе, знајући да тек треба да учврсти власт и успостави контролу над свим сегментима друштва, укључујући и државне институције. Њихово политичко руководство се углавном састоји од ситуираних високообразованих људи, решених да унесу бројне промене, од којих се многе ни мало не свиђају Вашингтону и Бриселу.

Запад није имао друге него да прихвати резултате избора, у нади да ће се у наредном периоду политичка ситуација променити у њихову корист. Ипак, користећи развој догађаја и НАТО снаге, Вашингтон је успео (уз помоћ исламиста) да у Либији сруши Муамера ел-Гадафија са власти, а сада то исто покушава да уради и председнику Сирије, Башару ел-Асаду. Са друге стране, успешно су „неутралисале“ демонстрације у Бахреину, Саудијској Арабији и делимично у Јемену. Може се закључити да САД, као тренутно највећа светска империја, функционише према постулату старог Рима: “*Carpe diem, quam minimum credula postero*” (лат: уграби дан, не веруј наредном). Дакле, користи се замајак арапског пролећа у „отпадничким државама“, а истовремено се штите диктатори у „савезничким државама“, без обзира на степен њихове (не)демократичности и на бројна кршења људских права.

Нова зора Муслиманског братства

Пише: Ромео-Никола Поповић
среда, 28 март 2012 15:03

